

שנת התשע"ד

הישיבה השלוש מאות שלושים ושלוש (שלג)

ביום א' בכסלו התשע"ד (4 בנובמבר 2013) בשעה 12:30, בבית האקדמיה בירושלים.

הנוכחים: החברים שולמית אליצור, סיריל אסלנוב, יהושע בלאו, משה בר-אשר (יו"ר), יוחנן ברויאר, אהרן דותן, עמינדב דיקמן, אבי הורביץ, גיל הראבן, אברהם טל, דוד טלשיר, יוסף יהלום, חיים כהן, מרדכי מישור, שלמה נאה, יוסף עופר, אמציה פורת, שמואל פסברג, שמא יהודה פרידמן, מנחם קיסטר, דוד רוזנטל, אורה שורצולד;
החברים-היועצים יואל אליצור, אבנר הולצמן, מלכה זמלי, חיים סבתו, עפרה תירוש-בקר;
מנכ"לית האקדמיה טלי בן-יהודה; המזכירה המדעית רונית גדיש; עובדי המזכירות המדעית קרן דובנוב, ברק דן, דורון יעקב, תמר כץ, צופיה שקלים, טובה שטראוס שרברין;
אורח: יו"ר הוועדה לשמות מחלות צמחים פרופ' יגאל אלעד.

סדר היום:
א. אישור תקציב האקדמיה לשנת 2013
ב. שמות מחלות צמחים – השלמות
ג. מונחי איכות הסביבה – השלמות
ד. מונחים שונים
ה. מילים בשימוש כללי
ו. אישור הודעת ועדת הדקדוק

א. אישור תקציב האקדמיה לשנת 2013

מ' בר-אשר: הרשו לי להתחיל בהזכרת שלושה אישים שהלכו לעולמם מאז הישיבה הקודמת: חברנו גדעון גולדנברג, נשיאנו זאב בן-חיים ועובד המילון ההיסטורי בנימין לפלר. אני מבקש לכבד בקימה את זכרם. ישיבת המליאה הבאה תהיה ישיבה כפולה, והיא תוקדש לזכרו של בן-חיים.
אני מקדם בברכה את חברינו החדשים אבנר הולצמן ומלכה זמלי ואת חברנו הוותיק סיריל אסלנוב, שנבחר חבר מלא.
הסעיף הראשון על סדר יומנו הוא תקציב האקדמיה לשנת 2013. אנו באים לדון

בו רק עתה משום העיכוב הרב באישור תקציב המדינה והזמן שנדרש לקבל הבהרות שונות ממשרד התרבות לאחר מכן. ההצעה נשלחה לעיון החברים, ותציג אותה מנכ"לית האקדמיה הגב' בן-יהודה.

ט' בן-יהודה: תקציב האקדמיה לשנת 2013 הוא תשעה מיליון שקלים. נוסף עליהם הובטחו לנו עוד 500 אלף שקל, ובזכותם הצלחנו לאזן את התקציב. ככל הנראה תקציב האקדמיה לשנת 2014 יהיה דומה. בסך הכול אין שינויים גדולים בהוצאות, בהכנסות ובכוח האדם.

בסעיף ההכנסות ראוי לציין גם את הסכום של 438 אלף שקל שאנו אמורים לקבל עד סוף שנת התקציב מתכנית "מורשת" שבמשרד ראש הממשלה לשיפור מערכת המחשוב שלנו. סכומים אחרים, קטנים בהרבה, יועברו לאקדמיה מהמיזם להקמת קריית הלשון העברית, מיזם שדיווחנו לכם עליו. הכספים לפרויקט הזה מתנהלים בחשבון בנק נפרד, אבל מאחר שאנו מספקים לו שירותים מסוימים, כמו מקום לישיבות, טלפונים ושירותי מזכירות, האקדמיה מקבלת אליה כעשרה אחוזי תקורה. ההכנסות ממערך ההשתלמויות שלנו אינן גבוהות. עד עתה הכניסו ההשתלמויות השנה קצת יותר משלושים אלף שקל. אני מקווה שעד לסוף השנה נגיע לחמישים אלף שקל.

בסעיפי ההוצאות הפרדנו השנה בין שכר העובדים – למעלה משמונה מיליוני שקלים – לשכרם של נותני שירותים שונים, קרוב ל־830 אלף שקל. חיבור שני הסכומים עולה כדי תשעה מיליוני שקלים, הסכום שאנו מקבלים מן המדינה, אך בזה לא מסתיימות ההוצאות.

ההוצאות על הבניין גדלו מאז נסתיימו השיפוצים: אנחנו מעסיקים עוד עובד ניקיון, ומאחר שערך הבניין עלה, יקר יותר לבטח אותו. עיניכם הרואות כי סך כל ההכנסות שלנו אינו מספיק לפעילויות שלנו, לתכניות שלנו ולמה שהיינו רוצים לעשות. אני מקווה שבשנים הבאות נצליח להביא להגדלת התקציב.

מ' בר-אשר: עוד לא הצלחנו לשכנע את פקידי האוצר בצורך הדחוף להגדיל את משכורות העובדים, בעיקר הצעירים שבהם. אבל עוד לא נואשנו ממאמצינו. אם לא נצליח בכך, אני חושש שיהיו כמה וכמה עובדים טובים שלא יוכלו להתקיים ממשכורתם ויעזבו אותנו. הגדלת המשכורות אמורה להביא בהכרח להגדלת התקציב.

כדי להתגבר על הגירעונות הצפויים הגשנו למנכ"לית משרד התרבות בקשה לתוספת של כשני מיליון שקלים. בסופו של דבר הסכים משרד האוצר לתת לנו חצי מיליון שקל, אבל ביקש מאתנו שלא נבקש יותר. אנחנו בשלנו; איננו מרפים.

י' עופר: יש סעיפים שבהם אחוזי הביצוע גבוהים ממאה אחוז. מדוע לא התאמתם את המספרים לביצוע בפועל?

ט' בן-יהודה: בגלל הדוחות שכבר הגשנו למשרד התרבות.

ד' שלשיר: בתקציב 2012 היה בהכנסות סעיף מימון, בתקציב 2013 אין. מדוע?

ט' בן-יהודה: מדובר בכסף של האקדמיה שהיה מושקע וששחררנו במהלך 2012 כדי לממן חלק מהשיפוצים.

מ' בר-אשר: אם אין שאלות נוספות, אבקש לאשר את התקציב בהצבעה.

הצבעה

בעד – רוב גדול

נגד – 0

נמנע – 1

אושר תקציב האקדמיה לשנת 2013.

התקציב המפורט – ראו להלן, עמ' 254–256.

ב. שמות מחלות צמחים – השלמות

מ' בר-אשר: את רשימת שמות מחלות הצמחים אישרנו לפני כחצי שנה בישיבה ש"ל [לעיל, עמ' 154–155]. היום אנו באים לאשר השלמות – חמש עשרה במספר – ולשם כך טרח והגיע מי שהיה נשיא העמותה למחלות צמחים ויזם את הקמת הוועדה לשמות מחלות צמחים פרופ' יגאל אלעד. אינני יודע על השגות כלשהן שהתקבלו להשלמות ולשינויים המוצעים בזה. שימו לב שיש גם נספח של שמות גידולים חקלאיים.

ד' טלשיר: המפעל שנעשה כאן הוא מצוין, ואולם הנספח נראה חלקי. יש הרבה גידולים חקלאיים – ירקות, פירות ופרחים – שאינם בו, כמו חיטה, אבטיח, מלפפון, אתרוג, לימון, תות עץ, צבעוני ורקפת. מדוע? אם יש מלון, ראוי שיהיה גם אבטיח. זאת ועוד, הגידולים משויכים לקבוצותיהם: גידולי שדה, מטעים, פרחים, תבלינים ועוד. לפי השיוך שניתן כאן, תרד הוא תבלין. ייתכן שכך התייחסו אליו לפני מאה שנה, אבל כיום הוא מאכל לכל דבר, וכמוהו כחסה, המוגדרת ירק. גם אינני מבין מדוע הירקות בקיה ופול מובאים ביחד ומדוע הפרות אפרסק ונקטרינה ניתנים יחדיו; הרי הם שונים זה מזה.

ר' גדיש: בשמות מחלות הצמחים נזכרים שמות רבים של צמחי תרבות שלא נכללו ברשימת שמות צמחי ארץ ישראל שאושרה לפני כעשור באקדמיה. מכיוון שלא רצינו ששמות הצמחים הללו יאושרו בעקיפין רק כחלק משם מחלה אלא יאושרו בצורה מסודרת, נשלפו משמות המחלות שמות הגידולים. כך החל להיווצר הנספח. ייתכן שהוא אינו מושלם, אבל אינני רואה בזה חיסרון שבגללו צריך לעכב את אישורו ואת אישור ההשלמות.

י' אלעד: ברשימת הגידולים והמחלות שלהם התמקדנו בגידולים העיקריים שיש בארץ. גידולים שלא עסקנו בהם הם גידולים חשובים פחות ששטחיהם מצומצמים יחסית.

ייתכן שבעתיד יהיה מקום לעבוד גם על שמות מחלות הגידולים האלה, אבל לעת עתה אנו מסתפקים ברשימה שגיבשנו.

אשר למיון הגידולים לקבוצות, מדובר בסיווג מקצועי לפי המקובל בחקלאות או במשרד החקלאות. במקרים מסוימים, כמו סיווג התרד כתבלין, הסיווג אכן מיושן.

מ' בר-אשר: אם אין הערות או שאלות נוספות, נעבור להצבעה.

כרוב גדול אושרו בהצבעה ההשלמות לשמות מחלות הצמחים ונספח של שמות גידולים חקלאיים.

ג. מונחי איכות הסביבה – השלמות

ר' גדיש: המילון למונחי איכות הסביבה ובו כאלף מונחים אושר במליאת האקדמיה שכה בשנת תשע"א [לעיל, עמ' 62]. בשנה שעברה אושר בישיבה שכה פרק נוסף פרי עבודת הוועדה למונחי איכות הסביבה – הפרק למונחי הדברה ובו כמאתיים מונחים [לעיל עמ' 119]. בכך כמעט סיימה הוועדה למונחי איכות הסביבה, הפועלת במכון התקנים משנת 1998, את עבודתה, אלא שנדרשו תיקונים והשלמות. אני מקווה שעם אישור חמישים המונחים היום נוכל סוף כל סוף לברך על המוגמר.

מ' זמלי: אני רוצה לתת דוגמה או שתיים למונחים שבאים היום לאישור המליאה: ברשימת מונחי איכות הסביבה משנת תשע"א אושרו זה לצד זה ל-solar energy גם אנרגיית השמש וגם אנרגייה שמשית. עקרונית ברור שעדיפים בעיניי צירופי סמיכות שהסומך בהם הוא הַשְּׁמֶשׁ משם התואר שְׁמֶשִׁי, אבל זה לא תמיד אפשרי, וכדי ששתי האפשרויות – הַשְּׁמֶשׁ וְשְׁמֶשִׁי – תהיינה נגישות, החלטנו לציין במפורש ברשימה המובאת היום ששתיהן עומדות לרשות המבקשים חלופה עברית ל-solar. כך למשל ברור שאי אפשר לקרוא למערכת סולרית, מערכת העוברת על אנרגיית השמש, מערכת השמש. במקרה כזה אני מקווה שנצליח להשגיר מערכת שמשית.

מ' בר-אשר: אני נזכר בדבריו של מירסקי כאן במליאה לפני שנים בזכות מעשה חינוך במקום מעשה חינוכי. מה לדעתך משמש בתקשורת, למשל בקול ישראל?

מ' זמלי: אינני יודעת. בעיתונים ובפרסומות משמש סולרי לרוב.

ד' טלשיר: אולי אפשר גם של השמש לצד השמש.

מ' זמלי: זאת אפשרות שראוי לשקול.

ט' שרברין: האם הסומך הַשְּׁמֶשׁ חייב להיות מיודע?

מ' זמלי: זה נתון להחלטת המזכירות המדעית. אני רוצה לציין גם את החלופות העבריות ל-aerosol ול-aerosolization. כשבשנה שעברה הבאנו את רשימת מונחי ההדברה לדיון בוועדת המינוח המרכזית, שאלה הגב' אליצור מדוע השארנו את המונח אֶרוֹסוֹל בלעזו. זה מונח כל כך נפוץ בתחום ההדברה, שעד אז אפילו לא הרהבתי עוז לחשוב על האפשרות לחפש לו חלופה עברית. כבר באותה הישיבה עלו שתי הצעות, ולאחריה הוסיף יושב ראש הוועדה ד"ר נצן איל הצעה משלו. פניתי לאנשי מקצוע, כמו עובדי המעבדה לאַרוֹסוֹלִים במכון ויצמן, ושאלתי לדעתם. ההערפה הברורה הייתה להצעה שלפניכם אֶרְסָס, וממנה גזרנו את שם הפעולה אֶרְסוֹס. עוד אזכיר את בעל המקצוע רָפֶס, מילה שלא הייתה ברשימות המקוריות ועלתה מן השטח.

ע' תירוש-בקר: מה ההבדל בין מֶאֶפֶר לִמְשָׁרְפָה?

מ' זמלי: אלה אינם מונחים חדשים. הם נמצאים זה לצד זה במילון לתכנון מרחבי משנת תשמ"ה, ואילו כאן החלטנו להפריד ביניהם. מאפרר הוא המכשיר ומשרפה – המילה הטעונה הזאת – היא המתקן.

מ' בר-אשר: נעבור להצבעה.

ברוב גדול אושרה בהצבעה רשימת ההשלמות למונחי איכות הסביבה.

ד. מונחים שונים

הודעת ועדת המינוח המרכזית

1. שמות רכיכות שלא אושרו בזמנם
 רקע: ברשימת שמות הרכיכות שאושרה באקדמיה בשנת תשס"ד (2004) ופורסמה באתר מונחי האקדמיה נותרו כמה שמות שטרם אושרו. שמות אלו מובאים כעת לאישור רשמי:

השם	המונח הלטיני
1 טבורית דו־חִבְלִית [טבוריתיים]	Payraudeautia intricata [L]
2 פוֹשֵׁט־רִגְל חִבְרָר [טבוריתיים]	Mammilla simiae [L]
3 מְשַׁפַּחַת הַמַּגְדֵּל־הָאֶפֶל [חלזונות]	Planaxidae [L]
4 מְשַׁפַּחַת קוֹנִית־הָאֶבֶן	Xenophoridae [L]
5 קוֹנִית־אֶבֶן [משפחת קונכית האבן]	Xenophora sp. [L]
6 מְשַׁפַּחַת הָאֶקוֹנִיִּים [חלזונות]	Nassariidae [L]
7 מְשַׁפַּחַת הַפְּלִיִּים [חלזונות]	Fasciariidae [L]
8 מְשַׁפַּחַת הָאֶלְמָנִיִּים [חלזונות]	Coralliophilidae [L]

2. מונחים שונים בטכנולוגיית המידע שלא אושרו בזמנם
 רקע: במסמכי ועדת המינוח המרכזית נמצאה רשימת מונחים שאושרו בשנת תשס"ח
 (2008) וטרם זכו לאישור המליאה. המונחים מובאים כעת לאישור רשמי.

1	מְתָאָר בְּצוּעַ	execution profile	במקום פְּרוֹפִיל בְּצוּעַ
2	מְתָאָר מְעֶרְכֵת	system profile	במקום פְּרוֹפִיל מְעֶרְכֵת
3	מְתָאָר מְסַמָּךְ	document profile	במקום פְּרוֹפִיל מְסַמָּךְ
4	מְתָאָר מְשִׁתְּמֵשׁ	user profile	במקום פְּרוֹפִיל מְשִׁתְּמֵשׁ
5	חֶפּוּשׁ אַחֲוֶהָ	backward search, reverse find	במקום חיפוש לאחור
6	מְעַבֵד קִדְמִי	front-end processor, front-end computer, FEP	במקום מעבד קדומני
7	מַעְקָב מְעֶרְכֵת, תְּסָקִיר לְאַחַר מִמוּשׁ	system follow-up, post-implementation review, post-development review	המונח המקורי 'תסקיר אחר מימוש' תוקן 'לתסקיר לאחר מימוש'.
8	תְּקוּף, בְּדִיקַת תְּקוּף	validation, validation test	במקום: בְּדִיקַת תְּקִיפוּת. המונח תְּקוּף אושר בפרקים 8, 31.
9	תְּכָנִית בְּדִיקָה, תְּכָנִית בְּדִיקָה וְהַעֲרָכָה שֶׁל מְעֶרְכֵת	test plan, system test and evaluation plan	
10	וְעֵדָה לְבִקְרַת תְּצוּרָה	configuration control board, CCB, change control board	
11	שְׁדוּד	sizing	מונח משלים
12	שְׁדוּד מְעֵלָה	upsizing	מונח משלים
13	שְׁדוּד מְטָה	downsizing	מונח משלים
14	שְׁדוּד מְחַדָּשׁ	resizing	מונח משלים
15	שְׁדוּד הוֹלֵם	right-sizing	מונח משלים

3. תְּבָדִיד – isolate (מונח בביולוגיה)
 במונחי הביולוגיה שאושרו בשנת תשס"ט (2009) נקבע המונח בְּדָדָה ל-isolate (מקטע
 או פריט שבודד). ואולם התברר שכבר משמש המונח תְּבָדִיד. ועדת הביולוגיה הסכימה
 לשנות את המונח. ועדת המינוח אישרה את השינוי.

ר' גדיש: לחתימת פרק המינוח אנו מביאים שמונה שמות רכיכות וחמישה עשר מונחים
 בטכנולוגיית המידע שטרם אושרו, וכן את המונח תְּבָדִיד (isolate) בביולוגיה, הבא
 להחליף את בְּדָדָה 'מקטע או פריט שבודד'. ברודה אושרה בשנת תשס"ט במילון הגדול
 למונחי ביולוגיה כללית. ואולם מאנשי מחלות הצמחים התברר לנו של-isolate כבר
 משמשת המילה תבדיר. בעצה אחת עם ועדת הביולוגיה הוסכם להחליף את המונח
 המחודש בזה המהלך.

ד' **טלשיר**: מהו במונחי טכנולוגיית המידע שְדוּד (sizing)?

מ' **זמלי**: שינוי גודל של מערכות הפעלה.

מ' **בר-אשר**: מאחר שאיש לא ערער על התוספות המוצעות, הן מתאשרות בזה. בלי הצבעה אושרו ההשלמות והשינויים המוצעים.

ה. מילים בשימוש כללי

הודעת הוועדה למילים בשימוש כללי

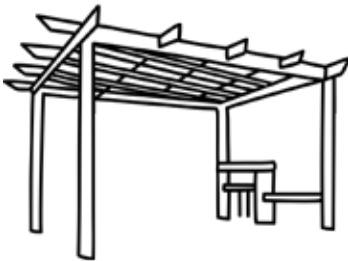
1. מְצַלָּה (פרגולה)

2. סוֹכְכָה (גזיבו)

רקע

1. מְצַלָּה (פרגולה)

למילה פרגולה נקבעה בעבר החלופה עָרִיס (מונחי התכנון המרחבי תשמ"ה, 1985). החלופה לא נקלטת. מתברר שמילה עברית אחרת – מְצַלָּה – משמשת לא מעט, ובכלל זה בהקשרים רשמיים כגון בתקנות של משרד הפנים. הוועדה מבקשת לאמץ את מְצַלָּה במשמעות פרגולה.

2. סוֹכְכָה (גזיבו)

גזיבו (באנגלית gazebo) הוא ביסודו מבנה מקורה, לרוב פתוח מצדדיו, הניצב בגנים ובשטחים ציבוריים. במשמעות זו משמשת בעברית המילה בֵּיתָן.

כיום המילה גזיבו רגילה במשמעות סככה ניידת לאירועים, לטיולים, לחוף הים ועוד – לעתים קרובות בהשכרה. למשמעות זו הוועדה מציעה את החלופה סוֹכְכָה.

הצעות נוספות שעלו: צילנית, צילייה.

מ' **בר-אשר**: את שתי ההצעות שלפנינו תציג מרכזת הוועדה למילים בשימוש כללי הגב' תמר כץ.

ת' כץ: ככל הידוע לנו המילה עריס, שנקבעה לפני קרוב לשלושים שנה לפרגולה, לא נשתגרה. בישיבת הוועדה סיפרה חברת הוועדה מלכה זמלי שנתקלה כבר כמה פעמים במילה מצללה, ובעקבות מידע זה החליטה הוועדה להמליץ על החלפת עריס במצללה. התברר שלא זו בלבד שהמילה משמשת, אלא שהיא מצאה דרכה אל תקנות משרד הפנים: תקנות התכנון והבנייה (היתר לעבודה מצומצמת) משנת תשס"ג, תקנות התכנון והבנייה (חישוב שטחים ואחוזי בנייה בתכניות ובהיתרים) משנת תשנ"ב, וכנראה אף הרבה קודם לכן. בתקנות התכנון והבנייה (היתר לעבודה מצומצמת) גם ניתנת למצללה הגדרה:

מצללה (פרגולה) – מבנה בלא קירות, שתקרתו משטח הצללה מישורי ואינו משופע או נטוי, הנסמך על עמודים ובלבד שהמרווחים בין החלקים האטומים של משטח ההצללה מחולקים באופן שווה ומהווים 40% לפחות ממנו.

אם כן המצב כרגע הוא שמילה אחת נקבעה באקדמיה והיא אינה משמשת, ומילה שנייה נקבעה בתקנות והיא משמשת פה ושם. אדריכלים שפנינו אליהם הכירו את המילה מצללה אך לא את עריס. הוועדה מבקשת אפוא מהמליאה לשנות את ההחלטה הוותיקה.

א' פורת: כל השנים נקטתי בתרגומי את המילה עריס.

מ' בר-אשר: מעודי לא שמעתי שימוש במילה מצללה. רק פרגולה.

מ' זמלי: עריס היא מילה יפה אך מרובת בעיות, ולא בכדי היא משמשת בעיקר בתשבצים. הסיבה שהבאתי את המילה לדיון בוועדה היא מה שמכונה "רפורמת הפרגולות". הכרתי את המילה מצללה מלשון התקנות; גם בעיריות היא משמשת, למשל הבאתי לכאן חומר מעיריית תל-אביב – "מידע להיתר להקמת מצללות (פרגולות), פברואר 2001". יש בו גם מצללה לברה גם פרגולה לברה גם מצללה (פרגולה) וגם – וזה כבר תמוה – פרגולה (מצללה).

ואולם בהקשר של החוק המתגבש לביטול הצורך בהיתרי בנייה במקרים מסוימים – כל אמצעי התקשורת דיברו רק על פרגולות, וחששתי שכך ייכתב גם בחוק. ומה תוכל האקדמיה לעשות? הרי לפי התקן החלופה היא עריס ולא מצללה. מאז ועד היום עברה הצעת החוק בקריאה ראשונה בכנסת; נכונות לה עוד שתי קריאות. המילה פרגולה אינה מופיעה בהצעת החוק; פעמיים מצאתי בה מצללה. כל שעלינו לעשות כעת הוא לאמץ את מה שמשמש.

מ' בר-אשר: משמעות הדבר תהיה שהמילה עריס תתפנה לשמש בעתיד למסומן אחר, בדומה לבוננות שבתחילה הייתה insight, ולאחר שהוחלפה בתוכנה, התפנתה בוננות להיות החלופה העברית למדיטציה.

י' עופר: הדוגמה של מצללה מעלה תהיות. אני תוהה עוד כמה מילים ומונחים שאיננו

יודעים עליהם מצויים בלשון החוק והתקנות, אולי כבר עשרות שנים, ואני תוהה גם אם יש דרך כלשהי להגיע אליהם.

ר' גדיש: אם יש מונחים נוספים כמו מצללה – לפחות בתחום האדריכלות – הם יתגלו בזכות הוועדה למונחי אדריכלות שקמה ביזמתה הברוכה של עובדת המזכירות המדעית הגב' צופיה שקלים ותתכנס לשיבתה הראשונה בעוד כמה ימים. הפעם האחרונה שמונחי אדריכלות נידונו ברצינות הייתה במסגרת ועדה למונחי ארכאולוגיה שפרסמה את רשימתה בשנת תש"ב – 1942.

י' בלאו: אני בעד השארת המונח עריס לפרגולה בעינו.

מ' בר-אשר: ולא לקבל את מצללה?

י' בלאו: לא.

ח' כהן: אחת היושבות כאן בקהל מסרה לי זה עתה שהמילה מצללה מוכרת ומקובלת מאוד, לא רק אצל אדריכלים.

י' אליצור: לעניות דעתי המילה עריס לא התאימה לפרגולה מטבע בריאתה. במשנה כלאיים נאמר כך: "אי־זה הוא עריס? הנוטע שורה שלחמש גפנים בצד גדר שהוא גבוה עשרה טפחים או בצד החרוץ שהוא עמוק עשרה ורחב ארבעה". מן ההגדרה הזאת של עריס עולה שהוא אינו מצל אלא עומד ניצב.

בערבית עריש הוא סוכה, אבל אינני בטוח שהעריס הנזכר במשנה קשור בגיזורו אל המילה הערבית, כלומר שמדובר בסמ"ך שמקורה בשי"ן שמאלית, המקבילה לשי"ן הערבית.

ג' הראבן: את המילה עריס אנשים אפילו לא יודעים כיצד לאיית. אני לא רואה לה שום סיכוי להתקבל.

י' ברויאר: אחת החברות לבניית פרגולות נקראת "עריס".

מ' בר-אשר: נצביע על שתי האפשרויות: להמשיך לקיים את עריס או להחליף את עריס במצללה. לא נצביע על האפשרות לקבוע את שתי המילים כחלופות לפרגולה.

הצבעה

בעד עריס – 4

בעד מצללה – 19

הוחלט שפרגולה היא מצללה ולא עריס.

ת' כץ: ההצעה השנייה של הוועדה המובאת היום לאישור המילאה היא סוככה לגזיבו. כפי שראיתם בדברי הרקע, יש סוגים שונים של גזיבו, ובעברית נראה שיש הבחנה ביניהם: אלה הניצבים בגנים מכונים בדרך כלל ביתן, ואלה הניידים, הארעיים יותר, נקראים גזיבו. אחד הפונים הציע לנו צילנית או צילייה, אבל צילייה היא בדרך כלל יריעה כלשהי המצלה מהשמש, מה עוד שגזיבו מגן גם מפני הגשם. לכן נראה שסוככה מתאימה יותר.

מ' בר-אשר: מצללה קשורה בדרך כלל לבית – למרפסת או לגינה; גזיבו ניצב במקומות אחרים.

י' ברזיאר: בחיפוש במרשתת באתר של עמותת "אות העיצוב" מצאתי מצללה משפחתית ניידת. בדברי ההסבר נאמר כי "הרעיון היה לייצר מוצר בעל שטח צל גדול המתאים לחופשה משפחתית ובעל ניידות גבוהה. מקבלים מצללה ברוחב של כ-4 מטר ובגובה של 2.2 המאפשרת שהייה נוחה ונעימה למשפחה בחוף הים. המצללה מתקפלת לתיק גב נוח לנשיאה." המצללה המתוארת דומה לסוככה המוצעת. אולי אפשר להסתפק במילה אחת.

ת' כץ: לפי ההגדרה בתקנות התכנון והבנייה, תקרת המצללה חייבת להיות ישרה. לעומת זאת הגזיבו בדרך כלל משופע. מילה אחת תיצור בלבול.

ר' גדיש: מי שנזקק למילים פרגולה וגזיבו, למשל מי שעוסק בבנייתן ובמכירתן, זקוק לשתי מילים גם בעברית.

ח' סבתו: סוככה היא במשקל שומרה, וזאת הצעה מצוינת.

מ' בר-אשר: אם אין הערות כלשהן, נצביע על ההצעה סוככה לגזיבו הארעי.

הצבעה

בעד סוככה – רוב גדול

הוחלט: סוככה (גזיבו).

ו. אישור הודעת ועדת הדקדוק

הודעת ועדת הדקדוק

- א. השלמה לכללי נטיית השם
1. מִתַּת בַּקֶּמֶץ. ברבים מִתַּנּוֹת. (יתווסף לרשימת החריגים בכלל טז בכללי הקמץ – שמות בקמץ הנוטים בפתח ודגש).
2. צורת הנסמך של השמות דִּי, חִי, שִׂי: דִּי, חִי/חִי, שִׂי.

3. בשם התואר נערץ שתי צורות תקינות: נַעֲרָץ, נַעֲרָץ.

ב. ניסוח מחדש של כמה כללים
לקראת הפקת מהדורה חדשה החוברת "החלטות האקדמיה בדקדוק" נוסחו מחדש הכללים האלה:

4. צירוף שמות המחוברים בווי"ו
צירוף של שני שמות המחוברים בווי"ו והמציין מושג אחד – אפשר ליידעו בראשו. למשל: 'הדין ודברים', 'הדין וחשבון', 'המשא ומתן', 'הנושא ונותן', 'המוציא ומביא', 'המיקח וממכר'.

אפשר גם ליידע כל אחד מן השמות, למשל: 'המיקח והממכר', 'המשא והמתן'. סיומת הרבים באה תמיד בשני השמות, למשל: 'דינים וחשבונות', 'משאים ומתנים'. צירוף מעין זה נתפס כמושג אחד בין שהוא מיודע בראשו ובין שה"א הידיעה באה בראש כל אחת ממילות הצירוף, ועל כן ייאמר 'הדין וחשבון הוגש', 'המשא והמתן הארוך'.

5. משקל תְּפֹלָה
על דרך משקל תְּפֹלָה – האופייני למילים מגזרת ע"ו – ינוקדו גם מילים מגזרות אחרות, כגון תְּאוּטָה, תְּעוּזָה (מגזרת ע"ע), תְּאוּנָה (מגזרת ל"ו). המילה תְּלוּנָה גם היא שקולה במשקל זה (במקרא תְּלֹנָה).

6. צורת הרבים של שמות תואר המסתיימים ב־י
צורת הרבים של שמות תואר המסתיימים ב־י, כגון נְסוּיִי, רְפוּיִי, היא בשלוש יו"דים: נְסוּיִיִּים, רְפוּיִיִּים (גם בכתב מנוקד וגם בכתב חסר הניקוד).

רקע

1. ניקוד מתת

בתנ"ך השם מופיע פעם אחת בסוף פסוק בניקוד מִתַּת ובשאר הפעמים בנסמך מִתַּת. נימוק לניקוד בפתח: ניקוד זה עולה בקנה אחד עם ניקוד מילים דומות שבהן הידמה עיצור שורש לת' הנקבה הסופית: בַּת, אֶמֶת, גַּת, אֶחָת, מִחְבַּת. נימוקים לניקוד בקמץ: כל המילונים בני ימינו ניקדו בקמץ. גִּזְרָה שווה לקמץ במילה 'שִׁבְתָּ' (בנטייה שִׁבְתָּו).
הערה: צורת הרבים של מִתַּת היא מִתַּנּוֹת כדרך שִׁבְתוֹת וְאֶחָדוֹת.

2. דִּי, חִי/חִי, שִׁי

נטיית מילים אלו ניתנת בכלל 2 מכללי הפתח: "...מן הכפולים: דִּי דִּי דִּיכֶם, חִיִּים חִי חִיכֶם, שִׁי שִׁי" ואולם לא נכתב בכלל מה דין צורת הנסמך של שמות אלו. ועדת הדקדוק השלימה את החסר בהתבסס על המצוי במקורות.

3. נערץ

בכללי נטיית הפועל בגרוניים הובאו צורות נפעל בעלות פ' הפועל גרונית והנו"ן

מנוקדת בהם בפתח: נְעָנָה, נְעֻשָׁה. הוחלט להוסיף אליהם את התואר נְעָרָךְ (על פי תהלים פט, ח) לצד הניקוד בסגול נְעָרָךְ.

4. צירוף שמות המחוברים בווי"ו

מן הניסוח הקודם עלה שרק כאשר השם מיודע (למשל 'המשא ומתן') הוא נתפס כיחיד: "צירוף מעין זה המיודע בראשו נחשב ליחיד, ועל כן ייאמר: 'הדין וחשבון הוגש'; 'המשא ומתן הארוך'". בניסוח החדש גם 'משא ומתן' ללא יידוע נתפס כיחיד: 'משא ומתן ממושך'.

5. משקל תְּפוּלָה

נדונו במליאה תְּאוּטָה (תשל"ג) ותְּעוּזָה (ערעור בן-חיים, תשנ"ח) ואושרה תְּאוּנָה (תשנ"ז), ובשלושתן נקבע משקל תְּפוּלָה על דרך ע"ו. ב'החלטות האקדמיה בדקדוק' כל החלטה מובאת בנפרד. בניסוח החדש יש קביעה רחבה התקפה גם למילים מן המקורות: תְּרוּפָה, תְּשׁוּעָה, תְּקוּפָה. ניסוח זה הוא גם נאה יותר וגם ייתר החלטות על מילים אחרות בעתיד.

6. צורת הרבים של שמות תואר המסתיימים ב־י

בישיבה רסה (תשס"ב) התקבלה החלטה על הניקוד והכתיב של שם התואר ניסויי: "צורת הרבים של שם התואר ניסויי היא ניסויים (בשלוש יו"דים; גם בכתיב חסר הניקוד)". מכיוון שיש מילים נוספות במבנה זה, ובהן נְבוּי, גְרוּי, הַגּוּי, חֲקוּי, כְּנוּי, רְפוּי – הוחלט לנסח את ההחלטה ככלל.

מ' בר-אשר: על סעיפי ההודעה הזאת לא קמו מערערים, והיא מתאשרת מאליה.

אושרה הודעת ועדת הדקדוק.